

Anonimizirana različica

Prevod

C-612/23 – 1

Zadeva C-612/23

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

6. oktober 2023

Predložitveno sodišče:

Oberlandesgericht Düsseldorf (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

21. september 2023

Tožeča stranka, pritožnik in nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

Verbraucherzentrale Berlin eV

Tožena stranka, pritožnica in nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

Vodafone GmbH

[...] (ni prevedeno)

Sklep razglašen
21. septembra 2023

[...] (ni prevedeno)

**OBERLANDESGERICHT DÜSSELDORF (VIŠJE DEŽELNO SODIŠČE V
DÜSSELDORFU, NEMČIJA)**

SKLEP

V sporu

Verbraucherzentrale Berlin e. V, [...] (ni prevedeno) Berlin,

tožeča stranka, pritožnik in nasprotna stranka v pritožbenem postopku,

[...] (ni prevedeno)

proti

Vodafone GmbH, [...] (ni prevedeno) Düsseldorf,

tožena stranka, pritožnica in nasprotna stranka v pritožbenem postopku,

[...] (ni prevedeno)

je dvajseti senat za civilne zadeve Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu) [...] (ni prevedeno)

sklenil:

I.

Postopek se prekine.

II.

Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu) je Sodišču Evropske unije predložilo naslednje vprašanje v zvezi z razlago člena 30(5) Direktive 2002/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami (Direktiva o univerzalnih storitvah), kakor je bila spremenjena s členom 1, točka 21, Direktive 2009/136/ES Evropskega parlamenta in Sveta:

Ali je treba šteti, da se „začetno zavezujoče obdobje“ nanaša le na trajanje prvotne pogodbe ali tudi na pogodbo o podaljšanju, ki temelji na aktualnih izjavah volje ter je bila sklenjena in uveljavljena že precej pred iztekom prvotne pogodbe, če ta pogodba o podaljšanju vsebuje spremenjene izpolnitve trgovca in stranke glede na prvotno pogodbo?

Razlogi:

- 1 Tožeča stranka, združenje za varstvo potrošnikov s procesnim upravičenjem, se pritožuje nad določenim ravnanjem tožene stranke, ponudnika telekomunikacijskih storitev, med drugim na področju mobilne telefonije, v razmerju do obstoječih strank, kot se je zgodilo v primeru dveh strank, in sicer stranke 1 in stranke 2.
- 2 Stranki sta s toženo stranko sklenili prvotno pogodbo z določenim zavezujočim obdobjem. Nekaj mesecev pred iztekom te prvotne pogodbe v letu 2018 sta zaprosili za spremembo tarife (v primeru stranke 1 namesto tarife „Vodafone Red 2016 S“ tarifo „Vodafone Red L“, v primeru stranke 2 namesto neznane tarife tarifo „allnet-Flat Max“), ki je bila povezana z nakupom novega pametnega telefona s popustom in višjo mesečno tarifo, zato sta se obrnili na poslovalnico tožene stranke.

2

- 3 V „Dodatnem sporazumu k obstoječi pogodbi za storitve Vodafone“ [...] (ni prevedeno), ki ga je na podlagi te prošnje pripravila tožena stranka in ga je stranka 1 podpisala pod isto številko pogodbe, je bilo sicer sprva navedeno:

Odločili ste se za nakup novega pametnega telefona ali tabličnega računalnika s popustom pred iztekom zavezujočega obdobja in s tem za sklenitev nove pogodbe. [Prvi dan po izteku zavezujočega obdobja prvotne pogodbe] se za vašo pogodbo začne novo zavezujoče obdobje 24 mesecev. [...]

Pod „tarifo“ je bilo navedeno:

Za pogodbo kot doslej velja ta tarifa:

Red L z Basic Phone [...],

torej „nova“ tarifa z „novimi“ cenami. V skladu z nekim drugim pogodbenim določilom je bilo treba dodatno količino podatkov, ki jo je bilo mogoče pridobiti samo za „Red L“, izbrati kot možnost že na dan podpisa pogodbe. Stranka 1 je takoj prejela nov pametni telefon, tožena stranka pa je takoj zaračunala novo tarifo. Tožena stranka je nato zavzela stališče, da se veljavnost „dodatnega sporazuma“ v trajanju 24 mesecev ni začela že z njegovim podpisom, temveč šele z iztekom prvotne pogodbe nekaj mesecev pozneje.

- 4 V „podaljšanju pogodbe“ za stranko 2 [...] (ni prevedeno) je bilo navedeno:

Začetek pogodbe:

13. avgust 2018

Trajanje pogodbe: 26 mesecev...

13. avgust 2018 je datum obiska stranke 2 v poslovalnici. Novi pametni telefon je bil izročen takoj, tožena stranka pa je od tega dne naprej zaračunavala tarifo „allnet-Flat Max“. Na očitek stranke, da je trajanje pogodbe preseglo 24 mesecev, je tožena stranka odgovorila, da je treba preostalo obdobje prvotne pogodbe, ki se še ni izteklo, prišteti k 24-mesečnemu zavezujočemu obdobju.

- 5 Tožeča stranka je trdila, da je s tem stranka zavezana za več kot 24 mesecev, kar je v nasprotju s členom 43(b), prvi stavek, Telekommunikationsgesetz (zakon o telekomunikacijah; v nadaljevanju: TKG) v takrat veljavni različici, vsekakor pa v nasprotju s členom 309, točka 9(a), Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik; v nadaljevanju: BGB) [o neveljavnosti splošnih pogojev poslovanja, ki določajo trajanje določenih pogodb, ki zavezujejo drugo pogodbeno stranko več kot dve leti] v takrat veljavni različici. Zato je predlagala,

naj se toženi stranki naloži,

I.

naj [...] (ni prevedeno) v prihodnje v okviru poslovnega ravnanja v telekomunikacijskih pogodbah v razmerju do potrošnikov

1.

v primeru spremembe pogodbe ne sklepa sporazumov, na podlagi katerih ima nova telekomunikacijska pogodba zavezujoče obdobje 24 mesecev, ki začne veljati šele po izteku zavezujočega obdobja prejšnje telekomunikacijske pogodbe, [...] (ni prevedeno) [tukaj in v nadaljevanju so bili črtani sklici na priloge z dokumentacijo v dveh posebnih primerih], če naj se nova telekomunikacijska pogodba začne izvajati že pred iztekom veljavnosti prejšnje telekomunikacijske pogodbe, če se zaradi tega [...] (ni prevedeno) preseže 24-mesečna pogodbena obveznost stranke.

podredno,

v primeru spremembe pogodbe ne sklepa sporazumov, na podlagi katerih ima nova telekomunikacijska pogodba obdobje veljavnosti, ki drugo pogodbeno stranko zavezuje dve leti in začne teči šele po izteku zavezujočega obdobja prejšnje telekomunikacijske pogodbe, [...] (ni prevedeno) če naj bi se izvajanje začelo že pred iztekom trajanja prejšnje telekomunikacijske pogodbe, če se zaradi tega [...] (ni prevedeno) preseže 24-mesečna pogodbena obveznost stranke, razen če gre pri tem za individualne sporazume.

in/ali

2.

na računih in/ali v potrdilih o spremembah telekomunikacijskih pogodb ne navaja datuma izteka zavezujočega obdobja v mesecih, ki za potrošnika ustvarja pogodbeno obveznost, daljšo od 24 mesecev, [...] (ni prevedeno)

podredno,

na računih in/ali v potrdilih o spremembah telekomunikacijskih pogodb ne navaja datuma izteka zavezujočega obdobja in/ali trajanja zavezujočega obdobja v mesecih, ki za potrošnika ustvarja pogodbeno obveznost, daljšo od dveh let, razen če gre pri tem za individualni sporazum, [...] (ni prevedeno)

in/ali

3.

se ne sklicuje na to, da se v primeru spremembe pogodbe pred iztekom zavezujočega obdobja prejšnje telekomunikacijske pogodbe preostalo obdobje prejšnje telekomunikacijske pogodbe prišteje k 24-mesečnemu trajanju pogodbe, ki se začne z novo telekomunikacijsko pogodbo [...] (ni prevedeno).

[...] (ni prevedeno)

6 Tožena stranka je predlagala zavrnitev tožbe. Trdila je, da je šlo zgolj za sporazumno podaljšanje pogodbe, za katerega se ne uporabljata niti člen 43(b),

4

prvi stavek, TKG v takrat veljavni različici niti člen 309, točka 9(a), BGB. Nadzor splošnih pogojev poslovanja se naj ne bi izvedel, ker naj bi šlo za individualne sporazume.

- 7 Landgericht (deželno sodišče) je z izpodbijano sodbo toženo stranko obsodilo v skladu s podrednimi predlogi iz točk I.1 in I.2 [...] (ni prevedeno). Glede tega je navedlo naslednje razloge: Očitana dejanja naj ne bi kršila navedenih določb; prepovedi iz teh določb naj bi se nanašale izključno na trajanje prvotnih pogodb in ne na trajanje poznejših pogodb, za katere naj bi – kljub spremembam vsebine pogodbe – šlo. Sporazumi pa naj bi bili splošni pogoji poslovanja, ki naj bi kršili člen 307 BGB [o neveljavnosti splošnih pogojev poslovanja, ki pogodbeno stranko neupravičeno in v nasprotju z zahtevo dobre vere postavljajo v slabši položaj]; pri preverjanju njihove nezakonitosti naj bi bilo treba upoštevati merila iz člena 309, točka 9(a), BGB.
- 8 Obe glavni stranki to sodbo izpodbijata v delu, v katerem jima je ta v škodo, [...] (ni prevedeno)
- 9 Senat je v prvem postopku ugodil pritožbi tožeče stranke in pritožbo tožene stranke zavrnil. Pri tem je štel, da se z očitanimi ravnanji tožene stranke krši zgoraj navedene določbe, zlasti če se jih razlaga z vidika upoštevnihih direktiv. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) je to sodbo razveljavilo, ker naj se na podlagi takrat navajane podlage ne bi moglo šteti, da bi se moralo z izpolnjevanjem vzajemnih dajatev na podlagi „dodatnega sporazuma“ začeti že na dan obiska poslovalnice, določila v sporazumu, ki je bil sklenjen s stranko 1, pa naj bi kazala bolj na to, da naj bi se z izpolnjevanjem vzajemnih dajatev začelo šele po poteku prvotne pogodbe. [Dokument], ki se nanaša na stranko 2, naj sam po sebi ne bi bil pogodba, ampak samo potrditev pogodbe s strani tožene stranke. Za dodatno ugotavljanje dejanskega stanja je bila zadeva vrnjena senatu.
- 10 Senat je opravil dodatna ugotavljanja dejanskega stanja [...] (ni prevedeno)
- 11 [...] (ni prevedeno) [Glede vprašanja, kdaj bi se moralo začeti izpolnjevanje spremenjenih dajatev v skladu z zadevnimi sporazumi. Predložitveno sodišče – zlasti na podlagi dejanskega izvajanja sporazumov – meni, da je bilo mišljeno, da bosta „dodatni sporazum“ in „podaljšanje pogodbe“ tožene stranke z njenimi strankami v skladu s skupno voljo obeh pogodbenih strank veljavna in izvedena že na dan obiska strank v poslovalnici tožene stranke.]
- 12 V teh okoliščinah se postavlja vprašanje za predhodno odločanje. Tožba je v skladu z glavnimi predlogi utemeljena, če je bil z očitanim ravnanjem kršen člen 43(b), prvi stavek, TKG v takrat veljavni različici. Ta določba je določala:

Začetno zavezujoče obdobje pogodbe med potrošnikom in ponudnikom javno dostopnih telekomunikacijskih storitev ne sme presegati 24 mesecev.

Ta določba izvaja člen 30(5) Direktive 2002/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z

elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami (Direktiva o univerzalnih storitvah), kakor je bila spremenjena s členom 1, točka 21, Direktive 2009/136/ES Evropskega parlamenta in Sveta, ki je določal:

Države članice zagotovijo, da se v pogodbah, sklenjenih med potrošniki in podjetji, ki zagotavljajo elektronske komunikacijske storitve, ne zahteva začetnega zavezujočega obdobja, ki presega 24 mesecev.

V uvodni izjavi 47 Direktive 2009/136/ES je bilo v zvezi s tem navedeno:

Da bi potrošniki lahko v celoti izkoristili konkurenčno okolje, bi morali imeti možnost izbire na podlagi informacij in zamenjati ponudnika, če je to v njihovem interesu. Bistvenega pomena je zagotoviti, da jih pri tem ne ovirajo pravne, tehnične ali praktične ovire, vključno s pogodbenimi pogoji, postopki in stroški. To ne izključuje določitve razumnega najkrajšega pogodbenega obdobja v potrošniških pogodbah.

Člen 43(b), prvi stavek, TKG je bilo torej treba razlagati v skladu z Direktivo.

- 13 Uvodoma je treba opozoriti, da se v tem postopku ne postavlja vprašanje, od katerega trenutka začne teči 24-mesečno obdobje – ali že ob sklenitvi pogodbe ali šele ob dogovorjenem začetku opravljanja storitev. Res je, da bi bilo v skladu s prvim stališčem ravnanje tožene stranke v vsakem primeru sporno, saj je med trenutkom sklenitve pogodbe in dogovorjenim koncem veljavnosti pogodbe v vsakem primeru preteklo več kot 24 mesecev. Vendar takšna kršitev ni predmet predloga tožeče stranke.
- 14 Poleg tega določba člena 105(1) Direktive (EU) 2018/1972, ki nadomešča člen 30(5) Direktive 2002/22/ES, in določba člena 56 nove različice TKG, ki velja od 1. decembra 2021 in ki to določbo izvaja, nimata neposredne vloge. V skladu z nemškim pravom je mogoče opustitveni tožbi, ki temelji na očitanem ravnanju, ugoditi le, če je bilo to ravnanje nezakonito že v tistem trenutku. Sedanje pravno stanje ima tako lahko kvečjemu posreden pomen, če je treba iz sprememb, uvedenih z novim pravnim stanjem, sklepati na prej veljavno pravno stanje.
- 15 V Nemčiji je sporno, kaj pomeni „začetno zavezujoče obdobje“.
- 16 Eno od stališč je, da se to nanaša samo na „prvotno pogodbo“. Omejitev 24 mesecev tako velja le za prvo pogodbo. Če se pogodba nadaljuje, se ta omejitev ne uporablja. To velja tako v primeru, če se pogodba – kot je bilo določeno že od začetka – nadaljuje, ker ni bila odpovedana (v zvezi s tem pa omejitve izhajajo iz Priloge [– točka 1] (h) [–] k Direktivi 93/13/ES in iz člena 309, točka 9(b), BGB, s katerim je bila ta določba prenesena, ter zdaj iz člena 105(3) Direktive (EU) 2018/1972 in člena 56(3) nove različice TKG, s katerim je bila ta določba prenesena), kot v primeru, če podaljšanje pogodbenega obdobja temelji na kasnejši izmenjavi izjav volje strank. V skladu s tem stališčem bi to moralo veljati tudi, če podaljšanje pogodbe hkrati vključuje spremembe pogodbenih pogojev o dajatvah in stroških.

- 17 Po drugem stališču [...] (ni prevedeno), ki ga zagovarja senat [...] (ni prevedeno), „začetno zavezujoče obdobje“ pomeni vsako pogodbeno obdobje, določeno z aktualnimi izjavami volje. Kot izhaja iz uvodne izjave 47 (glej točko 12), bi bilo treba potrošniku v vsakem primeru po izteku razumnega zavezujočega obdobja (ki je v Direktivi določeno na največ 24 mesecev) tudi zaradi konkurence [ponuditi] možnost odpovedi pogodbe. Razlog, ki je naveden v uvodni izjavi 47, velja ne glede na to, ali gre za prvotno pogodbo ali pogodbo o podaljšanju. Če bi bilo stališče, izraženo v točki 16, pravilno, ne takrat ne zdaj ne bi bilo jasnih smernic glede trajanja pogodb o podaljšanju, sklenjenih na podlagi aktualnih izjav volje, če bi – kot trdi tožena stranka – opustitev besede „začetno“ v členu 105(1), prvi stavek, Direktive (EU) 2018/1972 v primerjavi s prejšnjo določbo opredelili zgolj kot redakcijsko napako brez vsebinskega pomena. Poleg tega stališče iz točke 16 presoja pomen sprememb pogodbe glede na to, ali gre po nacionalnem pravu zgolj za podaljšanje pogodbe (čeprav s spremembami vsebine pogodbe) ali za tako imenovano „novacijo“ (nova sklenitev pogodbe s popolnim prenehanjem prejšnje pogodbe), zaradi česar je razlaga Direktive odvisna od nacionalnih konceptov. V skladu s stališčem senata je treba pojem „začetno zavezujoče obdobje“ razumeti kot nasprotje tihim podaljšanjem trajanja pogodbe, ki so bila takrat obravnavana v Prilogi [– točka 1] (h) [–] k Direktivi 93/13/EGS in zdaj tudi v členu 105(3) Direktive (EU) 2018/1972. S tem naj bi se jasno razmejila regulativna področja v okviru prava Unije in nacionalnega prava [...] (ni prevedeno). Opustitev besede „začetno“ v členu 105(1), prvi stavek, Direktive (EU) 2018/1972 v primerjavi s prejšnjo določbo je po mnenju senata mogoče pojasniti s tem, da je vprašanje tihega podaljšanja zdaj neposredno urejeno v naslednjih odstavkih.
- 18 Tožena stranka meni, da je potrošnik v primeru pogodbe o podaljšanju manj izpostavljen tveganju, saj že pozna zanesljivost podjetja in način, na katerega posluje. Ta trditev pa v primeru podaljšanja pogodbe s spremembo obveznosti izpolnjevanja, kar je edino vprašanje, o katerem je treba odločiti v tej zadevi, ne velja avtomatično, ne glede na to, da ta ugotovitev ob upoštevanju uvodne izjave 47 (glej točko 12) ne upravičuje zavezujočega obdobja, daljšega od 24 mesecev.

[...] (ni prevedeno)